

Virtualios erdvės pavojai ir atsakomybė

Šiais laikais sunku įsivaizduoti gyvenimą be interneto. Juo naudodamiesi skaitome naujienas, bendraujame, ieškome profesinės ir pomėgių informacijos. Tačiau ar mokame patys saugiai naudotis internetu ir apsaugoti nuo galimų jo grėsmių savo artimuosius?

Bendravimas su kitais žmonėmis gali būti ne tik malonus. Anonimai gali įsijungti į pokalbį ir išreikšti agresiją ar kitaip įskaudinti. Interneto anonimiškumas sudaro itin palankią terpę nepilnamečių išnaudojimui bei priekabiavimui. Internetas yra laisva ir beveik nekontroliuojama informacijos erdvė, kurioje daug kenksmingo ir nepriimtino turinio svetainių.

Pavojai:

- **Internetu gausu smurtinės, pornografinės ir kitokios žalingos informacijos.**
- **Internetu taip pat naudojasi įvairūs asmenys, kurie gali pasinaudoti vaikais,** padaryti juos nuo savęs priklausomus, priversti vaikus veikti prieš jų valią. Saugiam vaikų darbui internete turi būti skirtas ypatingas dėmesys: pokalbių svetainėse ir elektroniniu paštu galimas kontaktas su nepažįstamaisiais. Kita grėsmė paauglio ar vaiko psichikai yra netinkamo turinio interneto svetainės, galinčios pakenkti vaiko asmenybės vystymuisi.
- **Kompiuteriniai virusai, šnipinėjimo programos, nepageidaujami elektroninio pašto laiškai** ir panašiai dažnai plinta pasinaudodami vaikų smalsumu, naivumu ir nesupratimu. Jie gali rimtai pakenkti kompiuteriams ar juose saugomai informacijai.
- **Šiuolaikinės e. prekybos** suteikiamos galimybės beveik viską nusipirkti internetu yra ne tik patogus ir greitas būdas įsigyti reikiamas paslaugas ar daiktus, bet ir gali būti rimtas išbandymas šeimos biudžetui, jei vaikas be tėvų priežiūros turės galimybę pirkti internetu.
- **Patyčios.** Patyčios elektroninėje erdvėje vyksta internetu, elektroniniu paštu, mobiliuoju telefonu ar kitose elektroninėse terpėse, paskelbiant ir siunčiant netinkamus tekstus, melą, prasimanymus, paveikslus, vaizdo įrašus apie asmenis, skelbiant privačius jų duomenis.
- **Priklausomybė nuo kompiuterio ir interneto.** Pagrindiniai požymiai: vaikams tampa nebeįdomūs žaidimai kieme, su bendraamžiais mieliau bendraujama internetu, sunku prikalbinti kur nors važiuoti ar eiti į svečius, priklausomybei įsigalėjus, vaikas tampa irzlus, piktas.

Privatumas ir duomenų apsauga

- Niekam neatskleiskite savo slaptažodžio, slaptažodžius įsiminkite, nerašykite jų popieriuje, dėl didesnio saugumo slaptažodžius periodiškai keiskite.
- Svarbiausia taisyklė naudojantis internetu – neatskleiskite savo tapatybės: vardo, pavardės, adreso, e. pašto adreso, kitų individualių duomenų. Juk jų neatskleidžiame pirmam sutiktajam. Internetu nenaudokite savo tikrojo vardo – sugalvokite slapyvardį. Neįveskite savo duomenų neaiškiose svetainėse reikalaujančiose registracijos.
- Baigę darbą saugiose ir slaptažodžių reikalaujančiose svetainėse atsijunkite. Nepalikite kompiuteryje parsisiųstų ir tvarkytų dokumentų, pasiimkite visas savo keičiamąsias laikmenas.
- Neskelbkite savo e. pašto adreso interneto svetainėse bei diskusijų forumuose.

• Neatsakinėkite į e. laiškus, gautus iš neaiškių asmenų ar kuriuose pateikiami pasiūlymai nesunkiai uždirbti didelius pinigus.

Pirmas žingsnelis apsaugant patiemis ir apsaugant vaikus nuo grėsmių, susijusių su nesaugiu interneto naudojimu, – patiemis turėti informaciją apie galimas grėsmes ir žinoti būdus, kaip jų išvengti.

Rekomendacijos įvairaus amžiaus vaikams:

- Apie filmų, muzikos ir dokumentų mainus:
<http://www.draugiskasinternetas.lt/lt/adult/suzinokite/p2p>
- Grėsmė vaikams naudojantis mobiliaisiais telefonais bei mobiliuoju internetu:
<http://www.draugiskasinternetas.lt/lt/adult/suzinokite/wap>
- Apie interneto pokalbius:
<http://www.draugiskasinternetas.lt/lt/youth/suzinok/chat>
- Apie interneto dienoraščius:
<http://www.draugiskasinternetas.lt/lt/youth/suzinok/blogs>

Pastaba: daugiau informacijos galite rasti mokyklos bibliotekoje.

Parengė socialinės pedagogės J. Dvelienė, Ž. Cikatavičienė